

Vergaderjaar 2010–2011

32 500 VIII

Vaststelling van de begrotingsstaten van het Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap (VIII) voor het jaar 2011

F

VERSLAG VAN EEN SCHRIFTELIJK OVERLEG

Vastgesteld 24 juni 2011

De toenmalige leden van de fracties van de **VVD**, de **PvdA**, de **SP** en **GroenLinks** hebben vande minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap de resultaten van het aanvullend onderzoek voor vervangend onderwijs aan kinderen van ouders met een richtingbezwaar, alsmede de beleidsreactie vervat in zijn brief d.d. 13 december 2010, ontvangen.¹ Naar aanleiding daarvan hebben deze fracties de minister op 22 februari 2011 per brief een aantal vragen voorgelegd.

De minister heeft hierop op 21 juni 2011 gereageerd.

De vaste commissie voor Onderwijs, Cultuur en Wetenschap² brengt bijgaand verslag uit van het gevoerde schriftelijk overleg.

De waarnemend griffier voor dit verslag,
Fred Bergman

¹ Kamerstukken II 2010/11, 32 500 VIII, 123 en Kamerstukken 2009/10, 32 123 VIII, 144.

² Samenstelling:

Holdijk (SGP), Dupuis (VVD), Linthorst (PvdA), Kox (SP), Essers (CDA), Thissen (GL), Nagel (50PLUS), Van Bijsterveld (CDA), Duthler (VVD), Huijbregts-Schiedon (VVD), Koffeman (PvdD), Kuiper (CU), Schaap (VVD), Smaling (SP), Flierman (CDA) (*voorzitter*), Lokin-Sassen (CDA), Backer (D66), Th. de Graaf (D66), Ganzevoort (GL) (*vice-voorzitter*), De Lange (OSF), Ter Horst (PvdA), Koole (PvdA), Sent (PvdA), Van Strien (PVV), Sörensen (PVV) en Frijters-Klijnen (PVV).

BRIEF AAN DE MINISTER VAN ONDERWIJS, CULTUUR EN WETENSCHAP

Den Haag, 22 februari 2011

De leden van de fracties van de **VVD**, de **PvdA**, de **SP** en **GroenLinks** danken u hartelijk voor het toezenden van de resultaten van het aanvullend onderzoek voor vervangend onderwijs aan kinderen van ouders met een richtingsbezuur, alsmede de beleidsreactie vervat in uw brief d.d. 13 december 2010.¹ De resultaten van dit onderzoek hebben de zorgen van deze leden echter niet geheel weggewogen. In de eerste plaats is slechts een minderheid van de betrokken kinderen bereikt. Van 140 kinderen is niet bekend of zij vervangend onderwijs krijgen en van welke kwaliteit dit onderwijs is. Ten tweede constateren deze leden een toenemende discrepantie tussen enerzijds maatregelen om ongeoorloofd verzuim tegen te gaan en anderzijds maatregelen om het recht op onderwijs voor ieder kind te effectueren.

Om ongeoorloofd schoolverzuim terug te dringen zijn verschillende maatregelen beschikbaar, met als sluitstuk het stopzetten van de kinderbijslag voor 16- en 17-jarige leerlingen. De Eerste Kamer is met deze maatregel akkoord gegaan omdat een meerderheid van de Kamer het belang van een «stok achter de deur» erkent. In schrille tegenstelling hiermee is het ontbreken van een dergelijke maatregel voor kinderen die niet in staat worden gesteld hun recht op onderwijs te verzilveren. Dit treft niet alleen kinderen die op denominatieve gronden zijn vrijgesteld van de leerplicht, maar ook kinderen en jongeren die als gevolg van (gedrags) problematiek thuis zitten. Naar aanleiding van het (aanvullend) onderzoek hebben de leden de volgende vragen en opmerkingen.

De regering zet terecht zwaar in op de kwaliteit van het onderwijs. Er is een aantal maatregelen genomen om te waarborgen dat kinderen op kwalitatief goede scholen worden ingeschreven. Een uiterste middel daarbij is sluiting van een school als de kwaliteit te laag is. Dit kan ertoe leiden dat ouders niet meer terecht kunnen op de school met de levensbeschouwelijke richting van hun keuze. Dit is nu bijvoorbeeld het geval in Amsterdam, na de sluiting van het Islamitisch College. Deze leden vragen hoe u aankijkt tegen het voornemen van ouders van deze school om hun kinderen niet in te schrijven op een andere school, maar om te voorzien in een vorm van alternatief onderwijs. Gaat u dit onderwijs financieren? Wordt de kwaliteit van dit alternatieve onderwijs bewaakt? Aansluitend stellen deze leden dat het recht van ouders om een kind in te schrijven op een school met de gewenste levensbeschouwelijke richting, er in de praktijk toe kan leiden dat kinderen verstoken blijven van onderwijs. Welke afweging maakt u bij dit dilemma? Hoe denkt u het recht op onderwijs voor deze kinderen te effectueren?

Vervolgens stellen deze leden dat het verzuimbeleid steeds verder wordt aangescherpt. Zij vragen u of in dit licht niet ook een aanscherping van de vrijstelling van de leerplicht voor de hand ligt, bijvoorbeeld door deze vrijstelling alleen te verlenen als wordt voorzien in een vorm van vervangend onderwijs.

Tot slot hebben deze leden vragen over de beleidsreactie waarin u stelt dat vrijstelling van de leerplicht op denominatieve gronden slechts een zeer klein aantal leerlingen betreft. Om die reden acht u het niet nodig in te grijpen. Kunt u deze leden informeren over de grootte van de groep van 16- en 17-jarige leerlingen, van wie de kinderbijslag is ingehouden? Overtreft dit aantal het aantal van 235?

¹ Kamerstukken II 2010/11, 32 500 VIII, 123 en Kamerstukken 2009/10, 32 123 VIII, 144.

De leden van de fracties van de **VVD**, de **PvdA**, de **SP** en **GroenLinks** zien uw reactie met belangstelling tegemoet.

Namens de fractie VVD, voor deze
H. M. Dupuis

Namens de fractie PvdA, voor deze
M. Y. Linthorst

Namens de fractie SP, voor deze
G. H. M. M. Ten Horn

Namens de fractie GroenLinks, voor deze
C. P. Thissen

BRIEF VAN DE MINISTER VAN ONDERWIJS, CULTUUR EN WETENSCHAP

Aan de Voorzitter van de Eerste Kamer der Staten-Generaal

Den Haag, 21 juni 2011

Naar aanleiding van bovenvermelde brief hebben de leden Dupuis (VVD), Linthorst (PvdA) Ten Horn (SP) en Thissen (Groenlinks) van uw Kamer een aantal vragen gesteld. Voor de beantwoording heb ik het algemeen overleg van 31 maart jl. met de Vaste commissie onderwijs, cultuur en wetenschap van de Tweede Kamer over «thuisonderwijs» af willen wachten. Mijn excuses voor de verlate reactie.

In december 2010 heb ik u mijn beleidsreactie gestuurd naar aanleiding van het aanvullend onderzoek over «vervangend onderwijs». Met ingang van 1 augustus a.s. wordt het Islamitisch College Amsterdam (ICA) gesloten. Een aantal ouders heeft vanwege deze sluiting het voornemen hun kinderen niet meer in te schrijven op een reguliere school. Zij willen gebruik maken van de vrijstellingsgrond vanwege richtingsbezwaren. Men heeft plannen te voorzien in thuisonderwijs.

Ouders moeten hun kind inschrijven op een school in de zin van de wet of kunnen een beroep doen op vrijstelling van de leerplicht. Dit is vastgelegd in de Leerplichtwet 1969. De verantwoordelijkheid voor de handhaving van de leerplicht is belegd bij de gemeente. Ik kan u berichten dat de verantwoordelijke wethouder van de gemeente Amsterdam met de betrokken ouders in gesprek is gegaan over hun voornemens. Deze gesprekken hebben een positief effect gehad. Het blijkt dat in ieder geval ruim 80% van de groep ICA-leerlingen het aanstaande schooljaar weer ingeschreven gaat worden op een reguliere school voor voortgezet onderwijs. De ouders zijn zich terdege bewust van het belang van goed onderwijs voor hun kinderen. Nog niet alle gesprekken zijn afgerond en ik blijf de ontwikkelingen dan ook volgen. Vervolgens spreken uw leden hun zorgen uit over het nakomen van het recht op onderwijs voor alle kinderen en over de kwaliteit van het «alternatieve onderwijs». Men vraagt zich af of er plannen bestaan de vrijstellingsgrond aan te scherpen en het «thuisonderwijs» te financieren.

In mijn brief van 13 december jl. heb ik u bericht dat thuisonderwijs of «alternatief onderwijs» geen bij wet geregelde vorm van onderwijs is. Het kan aan de orde zijn wanneer de ouders zijn vrijgesteld van de leerplicht. Thuisonderwijs is op dit moment in Nederland nog steeds een uitzondering. Het aantal kinderen dat vanwege een richtingbezwaar is vrijgesteld van de leerplicht is relatief klein. Het betreft minder dan 0,01 procent van het totaal aantal leerplichtige leerlingen.

Uit onderzoek komt naar voren dat geen sprake is van een zorgelijke situatie voor kinderen die zijn vrijgesteld van de leerplicht. Ouders geven het thuisonderwijs op consciëntieuze wijze. De periode van thuisonderwijs heeft de (onderzochte) kinderen niet belemmerd in hun kansen in het vervolgonderwijs noch op de arbeidsmarkt.

Naar aanleiding van de situatie rondom ICA en de zorgen die de Tweede Kamer in het AO van 31 maart jl. heeft uitgesproken over een aantal onderdelen van de huidige regelgeving, zal ik mij de komende periode beraden op een aantal aspecten rondom de vrijstellingsgrond van de leerplicht. Aan het einde van dit jaar zal ik de Tweede Kamer hierover berichten. Een kopie hiervan zal ik aan uw Kamer doen toekomen.

Tenslotte zijn vragen gesteld over de grootte van de groep 16–17 jarige leerlingen van wie de kinderbijslag is ingehouden en of dit het aantal van 235 overtreft.

Najaar 2011 ontvangt de Tweede Kamer van de minister van Sociale Zaken en Werkgelegenheid de eerste rapportage over het gebruik van de maatregel. De cijfers tot en met 31 december 2010 laten zien dat er 12 meldingen zijn binnengekomen: daarvan zijn 3 leerlingen weer naar school gegaan en in 9 gevallen is de kinderbijslag daadwerkelijk stopgezet. Hieruit blijkt dat de maatregel een uiterst redmiddel is die de leerplichtambtenaar slechts in extreme gevallen en na zorgvuldige afwegingen inzet.

De minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap,
J. M. van Bijsterveldt-Vliegenthart